

Kasj (2)

Jan COPPENS

In het vorige nummer van Gerardimontium, hadden we het over het kasj spel dat beschreven werd door Isidoor Teirlinck, afkomstig van Zegelsem (Brakel), in zijn Zuid-Oost-Vlaandersch Idioticon. We vermeldden ook de Geraardsbergse variant volgens Elisa de Galan. Deze laatste beschrijving was zeer summier en zorgde dan ook van reacties van onze lezers. Hieronder publiceren we er twee.

Dit is de versie volgens ons medelid Marcel Van Der Capellen die geboren werd in 1933 en opgroeide in de Karmelietenstraat: "Het spel werd gespeeld met enkele spelers, er waren twee stokken: de grote stok was 45 à 50 cm lang en had een punt langs één kant, de kleine stok werd de *kasj* genoemd en was 15 cm lang en langs beide zijden eindigend op een punt. Vervolgens werd een putje gemaakt in de aarde waarover de *kasj* werd gelegd. Aangezien het spel meestal op straat met kasseien werd gespeeld, kon men geen putje graven in de aarde, maar werd aarde weg gekrabd uit een gleuf tussen de straatstenen. Over de gleuf tussen de kasseistenen werd de *kasj* geplaatst. De eerste speler moest zijn lange stok in de gleuf onder de *kasj* plaatsen en vervolgens het stokje zover mogelijk proberen te lanceren. Daarna legde hij zijn stok op de grond achter de gleuf. Op enkele meters stonden de andere spelers. Als men de *kasj* kon vangen, was het spel over voor de eerste speler die de *kasj* lanceerde. Als men de *kasj* niet kon vangen, werd de *kasj* gewoon opgeraapt en naar de stok, die ondertussen achter de gleuf lag, gegooid. Als men de stok kon raken, was het spel over voor de eerste speler, als men miste kon de eerste speler verder met de essentiële fase van het spel. Hierbij moest de speler met de punt van zijn stok op het puntje van de *kasj* slaan, waardoor de *kasj* omhoog wipte, dezelfde speler moest vervolgens de *kasj* in de vlucht slaan (dus

vóór de *kasj* de grond raakte). Wie het verst de *kasj* kon lanceren en bij het meten het hoogste getal haalde, had gewonnen. Dit laatste was belangrijk want er waren namelijk verschillende maatstaven. Behendige spelers konden de *kasj* na het omhoog wippen eerst enkele keren tikken, dus laten stuiteren zonder dat de *kasj* de grond raakte, alvorens te lanceren. Telkens men de *kasj* kon tikken werd de maatstaf gehalveerd. Dus 1 maal tikken was meten met een halve stok, 2 maal een kwartstok, 3 maal een *kasj*, 4 maal een halve *kasj* en 5 maal een kwart *kasj*. Wie de *kasj* 6 maal kon laten stuiteren en nog kon lanceren had sowieso gewonnen, want dan werd er gemeten met het puntje van de stok. Het risico werd echter groter met de *kasj* meermaals te laten tikken, want als hij dan viel was de afstand natuurlijk niet groot. Aangezien het spel op straat gespeeld werd, gebeurde het wel eens dat de *kasj* in de richting van de huizen gelanceerd werd, soms kwam de *kasj* wel eens in venster terecht," herinnert Marcel zich.

Nog een variant werd beschreven door Dany De Roeck afkomstig van Onkerzele en nu woonachtig in Oostende: "Het spel zoals ik het heb gekend was als volgt: er waren twee stokken, liefst van een borstelsteel (wat soms problemen gaf met moeder die niet begreep hoe het kwam dat een borstelsteel kon breken). De grootste stok was driemaal de lengte van de kleinste. De kleinste was langs beide kanten scherp aangepunt. De grootste

langs een kant. Het spel kon worden gespeeld met twee partijen evenredig in aantal. Alvorens te beginnen moest er worden uitgemaakt welke ploeg mocht 'opgaan' door iemand van beide partijen aan te duiden die de kleine stok het verst kon *kasjen*. Dit wil zeggen de kleinste aangescherpte werd omhoog 'geslegen' door te slaan op de punt en de handigheid was de kleinste stok met de grootste stok te raken en zover mogelijk weg te slingeren. De afstand werd gemeten door het aantal dozen (dozijnen) twaalf keer de lengte van de grootste stok maal zoveel keer = zoveel dozijnen. De overwinnende ploeg was wie afgewisseld door de *kasjstok* te vangen of er bij het *wegkasjen* op de grootste kon terug smijten twaalf dozijnen kon veroveren. Het spel werd uitsluitend gespeeld op straat, omdat het ruimte vroeg om de kleine stok te *kasjen*. Ik wil je dat wel ne keer demonstreren, maar breng dan nen borstelsteel mee van jouw moeder, want dat was ook een riskant onderdeel van het spel."

Aldus Dany De Roeck in een mailtje dat hij stuurde naar ons gekend adres: jan@giesbaargs.be.